

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2013/14:47

Onsdagen den 16 juli



Stenografiska
uppteckningar
2013/14:47

1 § Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

**Information och samråd inför extrainsatt möte i Europeiska rådet
den 16 juli 2014**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar EU-nämndens sammanträde öppnat och hälsar statsminister Fredrik Reinfeldt välkommen.

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Ledamöter av riksdagens EU-nämnd! Europeiska rådet samlas alltså i kväll för ett extrainsatt möte. Syftet med mötet är att diskutera det allvarliga läget i Ukraina och de senaste oroligheterna i Israel och Gaza. Vi kommer också att tillsammans med den nyvalde ordföranden för kommissionen, Jean-Claude Juncker, diskutera de strategiska prioriteringarna för unionen, som vi enades om vid vårt senaste möte. Slutligen kommer Herman Van Rompuy att rapportera tillbaka till Europeiska rådet om de konsultationer som han har genomfört om övriga utnämningar som måste göras mot bakgrund av de institutionella förändringar som nu sker.

Herr ordförande! Som nämnden väl vet pågår inom Europeiska unionen ett institutionellt skifte. Vi har ett nytt Europaparlament på plats. Mandatet för nuvarande EU-kommission löper ut i höst, den 31 oktober, och mandatet för Europeiska rådets nuvarande ordförande, Herman Van Rompuy, löper ut den 30 november.

Med detta institutionella skifte följer ett antal byten av personer på ledande poster och positioner. Vid Europeiska rådets senaste möte enades vi om att nominera Jean-Claude Juncker till posten som ordförande för nästa kommission. I tisdags röstade sedan Europaparlamentet, med rösterna 422 för, 250 emot och 47 nedlagda röster, för Juncker. Vid toppmötet i juni gavs samtidigt Herman Van Rompuy i uppdrag att konsultera medlemsländerna inför de övriga utnämningar som ska göras, och han kommer vid toppmötet att rapportera från dessa kontakter.

I centrum för diskussionerna står framför allt utnämningen av ny hög representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, alltså att ersätta Catherine Ashton, som innehåft tjänsten de senaste fem åren. Europeiska

rådet ska med kvalificerad majoritet och med godkännande av kommissionens ordförande utnämna den höga representanten.

När väl denna pusselbit är på plats kan Jean-Claude Juncker i kontakt med medlemsländerna börja lägga pusslet med övriga kommissionsärsportföljer. Rådet kommer därefter i samförstånd med kommissionsordföranden att anta en förteckning över samtliga personer som avses föreslås till ledamöter i kommissionen. Dessa personer utfrågas sedan som bekant av Europaparlamentet i respektive utskott, varefter Europaparlamentet röstar om den föreslagna kommissionen i dess helhet.

I diskussionerna förekommer också kandidater till att ersätta Herman Van Rompuy som ordförande för Europeiska rådet samt kandidater till att ersätta nuvarande ordförande i eurogruppen, holländaren Jeroen Dijsselbloem. Det är ännu inte klarlagt om vi i kväll kommer att ta ställning till dessa positioner. Mötet har mot denna bakgrund förskjutits två timmar och startar först kl. 20 för att ge utrymme för vidare kontakter.

Herr ordförande! Det är ingen lätt ekvation av topp tjänster som nu ska lösas. Ett antal hänsyn måste tas. Först och främst måste den förklaring som fogats till fördraget i detta ämne respekteras. Där står: "Vid valet av de personer som ska inneha befattningarna som Europeiska rådets ordförande, kommissionens ordförande och unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik bör vederbörlig hänsyn tas till behovet av att respektera de geografiska och demografiska skillnaderna inom unionen och dess medlemsstater."

Det förekommer i medierna ett antal namn på personer för olika poster. Italien och Polen har själva fört fram sina utrikesministrar som kandidater till posten som hög representant. Ett annat namn som förekommer i spekulationerna till denna tjänst är Bulgariens nuvarande kommissionär, Kristalina http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/georgieva/index_bg.htm Georgieva. Ett antal sittande statsministrar finns med i spekulationerna till ny ordförande för Europeiska rådet. Då det ännu inte lagts fram några formella förslag från Herman Van Rompuy vill jag för EU-nämnden i stället framhålla de kriterier som är särskilt viktiga att beakta.

De politiska grupperna bör naturligtvis vara representerade på lämpligt sätt. Det bör finnas en balans mellan könen, mellan nord och syd, öst och väst och mellan nya och gamla medlemsländer. Inte minst måste det vara väl meriterade och kompetenta personer som på ett skickligt sätt kan representera unionen och föra dess talan både internt och externt.

Herr ordförande! Jag ser fram emot den diskussion som vi ska ha med Jean-Claude Juncker om de strategiska prioriteringarna för unionen, som vi enades om vid förra mötet. Det är viktigt att dessa prioriteringar följs upp av nästa kommission. Det handlar till exempel om hur vi på EU-nivå kan bidra till att skapa fler jobb och högre ekonomisk tillväxt i medlemsländerna, hur vi tillsammans kan motverka den globala uppvärmningen och den gränsöverskridande brottsligheten. Jean-Claude Juncker har en viktig uppgift i att säkerställa att det finns en balans mellan de olika institutionerna i agendasättandet och att kommissionens arbete kontinuerligt följs upp i enlighet med de överenskomna riktlinjerna.

Herr ordförande! Situationen i östra Ukraina är fortsatt mycket allvarlig. Striderna mellan proryska separatister och ukrainska antiterrorstyrkor fortsätter på flera håll. I början av juli befriade de ukrainska styrkorna städerna Slovjansk och Kramatorsk. Återerövringen innebär ett viktigt genombrott för landets styrkor. Merparten av separatisterna från de båda städerna har dock tagit sin tillflykt till staden Donetsk. President Porosjenko har meddelat att offensiven ska fortsätta för att befria hela Don oblast. Samtidigt har separatisternas granatattacker fortsatt mot mål som ukrainska styrkor tidigare återtagit. Det finns tydliga indikationer på att separatisterna får stöd utifrån, och den ryska truppkoncentrationen nära den ukrainska gränsen utgör fortsatt en källa till oro.

För att försöka bidra till en fredsprocess har samtal förts med parterna på högsta nivå, bland annat under ledning av Tyskland och Frankrike. Vidare har en trelateral kontaktgrupp under ledning av OSSE upprättats, som fört samtal med självutnämnda representanter från Donetsk och Luhansk. Samtalen har kretsat kring försök att uppnå vapenvila, frigivning av gisslan och kontroll över gränspositionerna. Men alla samtal och påtryckningar till trots har man inte lyckats få slut på striderna i östra Ukraina.

På Europeiska rådets möte den 27 juni enades vi om fyra konkreta åtgärder som EU förväntar sig att Ryssland ska bidra med för att få till stånd en nedtrappning och en politisk lösning av krisen. Kriterierna är: Upprättandet av en kontrollmekanism under överinseende av OSSE för eldupphör och effektiv gränskontroll, återlämnande av de tre ockuperade gränsområdena, frisläppande av gisslan samt inledande av substantiella förhandlingar för genomförandet av president Porosjenkos fredsplan.

Med dessa åtgärder har två grupper OSSE-observatörer släppts. Samtidigt uppskattas ca 150 personer fortfarande hållas som gisslan av separatisterna. På övriga punkter har Ryssland inte uppfyllt kriterierna, även om vissa trevanden gjorts vad gäller gränsövervakning. Däremot har ukrainska styrkor på egen hand återtagit en av gränsstationerna.

Mot bakgrund av detta beslutade EU förra veckan att skärpa sanktionerna genom att lista ytterligare elva personer, utöver de 61 personer som EU listat sedan tidigare. Dessa personer beläggs med inreseförbud och deras eventuella tillgångar i EU fryses. Vi kommer på mötet att diskutera hur vi ser på situationen i östra Ukraina, som en uppföljning av diskussionen vid vårt förra möte.

Det är regeringens uppfattning att Europeiska rådet mot bakgrund av att kriterierna från förra mötet inte har uppfyllts borde gå vidare med beslut om ytterligare sanktioner. I utkastet till slutsatser föreslås att fler personer och fler företag som anses undergräva Ukrainas suveränitet och territoriella integritet listas. Man föreslår också att EIB och EBRD suspenderar sin lansering av nya projekt i Ryssland samt att kommissionen ser över bilaterala och regionala EU–Ryssland-projekt.

Allt detta stöder regeringen. Dessutom anser vi att det måste finnas beredskap för att snabbt införa ytterligare ekonomiska sanktioner. Det är dock viktigt att komma ihåg att det råder delade meningar bland medlemsstaterna om vad som är bästa sättet att gå vidare. Det återstår att se hur långt vi kommer att kunna gå i fråga om ytterligare sanktioner.

Herr ordförande! De senaste veckorna har vi kunnat se en upptrappning av våldet i Israel och Gaza, som är mycket oroande. Detta riskerar att få allvarliga konsekvenser i en region som sedan tidigare redan är präglad av våld och instabilitet. Från svensk sida vill vi se tydliga budskap från EU till parterna om ett omedelbart eldupphör samt om vikten av ansträngningar för att kunna återuppta fredsförhandlingarna om en tvåstatslösning. Samtidigt står det klart att det är svårt att nå framsteg så länge som båda parter agerande kännetecknas av tron på våldsanvändning och vedergällning. Det finns inga förhandlingar eller medlingsinsatser som kommer att göra någon avgörande skillnad så länge parterna inte viker från dessa uppfattningar.

Herr ordförande! Därmed är jag redo att svara på nämndens frågor.

Anf. 3 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för genomgången! Det lär bli ett spännande toppmöte. Det brukar det bli när man diskuterar personer. Jag delar statsministerns uppfattning att det är viktigt med balans vad gäller de olika uppdragen både mellan de olika politiska grupperna men också mellan nord och syd och öst och väst, mellan stora och små länder och så vidare.

En sak tycker jag att vi verkligen skulle kunna slå fast i den svenska riksdagen, och det är att driva målet om en jämställd kommission. I dag är det 19 män och 9 kvinnor. Det är självfallet helt oacceptabelt. Socialdemokraterna vill därför att statsministern för fram målet om att minst 40 procent ska vara kvinnor. Ett sätt att åstadkomma det – det finns många olika sätt – är att länderna, som ska nominera sina kandidater, nominerar både en man och en kvinna.

Jag skulle vilja höra statsministerns synpunkter på det. Det finns som sagt många namn i omlopp just nu. Ett intressant namn är Italiens utrikesminister Federica Mogherini, som antagligen skulle passa utmärkt som ny hög representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik.

I det här sammanhanget skulle jag vilja fråga statsministern om Junckers tal i veckan. Han talade då om att man skulle inrätta en vice utrikesminister; det är lite oklart vad det betyder. Min fråga är om statsministern kan redogöra för vad det innebär och hur regeringen i så fall ställer sig till detta.

Vad gäller de politiska frågorna står vi fast vid det som vi förde fram inför förra toppmötet, att det är viktigt att lyfta upp arbetslösheten. Vi beklagar i det sammanhanget att regeringen inte tar ansvar för den ungdomsgaranti som finns, så att vi skulle kunna bekämpa ungdomsarbetslösheten nu i stället för om ett par år, som regeringen föreslår. I detta sammanhang är det viktigt att också nämna att Juncker i sitt anförande i veckan poängterade det viktiga i att arbeta mot social dumpning. Här vill jag säga att vi verkligen uppskattar det.

När det gäller Ukraina stöder vi regeringens uppfattning. Beträffande Gaza skulle jag bara vilja lägga till att det är alls inte utskrivet i uttalandet, men självklart är det mycket viktigt att i det sammanhanget poängtera det proportionerliga och poängtera att folkrätt och internationell rätt hela tiden måste gälla samt att Israel är den starkare parten.

Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Givet vad Marie Granlund säger om vikten av balans är det viktigt att påpeka att den balansering vi diskuterar handlar om väldigt få positioner. Det vi diskuterar i kväll är möjligen Europeiska rådets ordförande. Vi kommer att diskutera den höga representanten, som är mer brådskande att tillsätta eftersom den personen också är vice ordförande i kommissionen, alltså har en dubbelhattad position. I sammanhanget vägs det även mot själva kommissionspresidenten, som ju nu är vald i form av Jean-Claude Juncker, och möjligen också eurozonens ordförandeskap. Jag vill bara påpeka att det är ett väldigt begränsat antal positioner. Därtill kommer en diskussion om den kommande kommissionen, hela kommissionen, men där är ordningen den att det är efter nationella nomineringar som vi får en klar bild av hur den kommande kommissionen ska se ut.

När det gäller att peka på genderbalans, som är en av utgångspunkterna för att ha balans i fråga om tillsättandet, vill jag beträffande kommissionen säga att i det sammanhanget är det enkelt att vara svensk statsminister eftersom vi i snart 20 år i följd, oavbrutet, haft kvinnlig kommissionärsrepresentation från Sverige. Vi har noterat att Jean-Claude Juncker har påpekat att han tycker att det är en viktig fråga och att han gärna ser att det blir fler än nuvarande nio i den kommande kommissionen.

Det man dock ska komma ihåg är, som sagt, att detta är föremål för nationell bestämmanderätt, och om det ska vara någon mening med att ställa ett hårdfört krav måste det finnas någon form av sanktion eller möjlighet att säga nej, vilket skulle innebära en förskjutning av makt från nationella regeringar mot någon av Brysselinstitutionerna. Det har jag inte uppfattat att vi önskar ha som en svensk position, utan det får mer vara just Jean-Claude Junckers arbete att försöka trycka på de olika regeringscheferna och regeringarna att säkerställa att det kommer fram fler kvinnor än vad som är för handen just nu.

När Marie Granlund nämner hur vi agerar när det gäller ungdomars arbetslöshet i Sverige vill jag bara understryka att det inte var en alldeles korrekt beskrivning. Vi har en ordning där vi har gett Arbetsförmedlingen möjlighet att ge profilerade åtgärder redan från dag ett. Det är viktigt att man kan få relevant stöd direkt då man hamnar i arbetslöshet. Samtidigt kan vi glädjande nog notera att vi just nu har en fallande arbetslöshet bland unga, som Arbetsförmedlingen rapporterat om de gångna månaderna.

När det gäller det proportionerliga vill jag understryka att texten beträffande situationen mellan Gaza och Israel är mycket kort. Därför kan man anta att all form av text som brukar användas i de här sammanhangen inte är utförligt återgiven. Det brukar bli mer när utrikesministrarna träffas; man använder bredare och längre texter som då oftast ses som vedertagna texter i de här sammanhangen.

Vid de förberedande mötena har alla tyckt att det trots allt finns en balans i den texten, och vad jag har förstått föreligger inga förslag till

stora ändringar. Jag tror att alla ser den som en balanserad text som inte försöker döma av huruvida den ena eller den andra ska få mer eller mindre kritik i det sammanhanget. Det blir lätt en partipolitisering, och då blir det svårt att enas om texter. Utgångspunkten är att mana till att sluta använda vapen och att sluta tro på våldsanvändning och vedergällning som utgångspunkter.

Anf. 5 GUSTAV BLIX (M):

Herr ordförande! Jag vill inledningsvis ge mitt stöd till regeringens upplägg både vad gäller kommissionen och de aktuella konflikterna i Ukraina och Mellanöstern. Låt mig sedan gå vidare till den fråga jag har till statsministern. Den gäller Ukraina.

Det är välkommet och bra att EU är berett att diskutera ytterligare steg och att Sverige driver på för att få slut på konflikten i östra Ukraina, och att också få en tätning av gränsen och ett slut på inblandningen utifrån. Min fråga till statsministern är om det förekommer någon form av effektiv koordinering med andra aktörer, till exempel och främst med USA, som ju har en viktig roll att spela i det här läget, så att vi får en gemensam ståndpunkt och ett samarbete från hela den västliga världen, alltså demokratierna, och får till stånd en process som leder framåt.

Min fråga gäller alltså i första hand koordinering och samarbete med USA, hur statsministern uppfattar USA:s inställning i de aktuella frågorna.

Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Det finns flera aktörer. Som jag nämnde i min inledning kan man konstatera att det varit mycket Frankrike och Tyskland som agerat i kretsen av EU-familjen. Men det finns naturligtvis också EU:s höga representant, som, vilket jag redovisat, haft stor närvaro i diskussionerna under våra möten. OSSE är naturligtvis, som jag nämnde, en viktig aktör, och även USA. Som jag redovisat tidigare har vi till exempel, trots att vi haft lite olika inriktningar, koordinerat våra sanktionslistor. Det finns en kontinuerlig kontakt.

Jag angav i min inledning att regeringens uppfattning är att man borde vara redo, givet att Ryssland inte har efterkommit de krav vi ställde upp i fyra punkter vid senaste mötet, att gå vidare med tydligare handelssanktioner. När jag går igenom hur andra huvudstäder ser på detta är min känsla och uppfattning att rätt många av medlemsländerna inte är redo att ta det steget just nu. Sedan får jag naturligtvis höra om andra bedömningar kommer fram i kväll. Som jag redogjorde för nämnden handlar det snarare om ytterligare tillkommande listning av personer inom ramen för steg två.

Anf. 7 KEW NORDQVIST (MP):

När det gäller de nya topposterna vill vi understryka vikten av att eftersträva jämställdhet. Det ska alltså vara Sveriges position. I övrigt håller jag med om det som Marie Granlund sade.

Vad gäller Ukraina har vi ingen annan uppfattning än vad som har framförts.

I fråga om konflikten i Mellanöstern tycker vi att vi behöver få en lite mer balanserad skrivning där man pekar ut Israel som den starkaste parten i konflikten och att de därför har en särskild skyldighet att öppna vägen för fred. Vi tycker att Israel även ska upphöra med den ekonomiska blockaden av Gaza och upphöra med den olagliga ockupationen av Västbanken. Vår uppfattning är att det skulle vara verkningsfulla steg för att nystarta en fredsprocess.

Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Den slutsatstext som finns är mycket kort, och alla som varit i närheten av Mellanösternkonflikten tror jag förstår varför det är så. I annat fall fyller alla på med den typ av synpunkter som framfördes och som av alla inte skulle ses som ökad balans utan snarare som ett tydligare utpekande av ena parten. Dock finns inget att invända i sak mot det som nämns. Det som i så fall sker är att det också fylls på med större invändningar och mer listning av saker som man anser om till exempel Hamas för att skapa så kallad balans. Då blir texten längre och det hela liknar det som det brukar vara i de sammanhangen.

Det är inte ett försök att vara kritisk utan bara konstatera att syftet här nog inte är att än en gång försöka skriva ut allt som alltid har sagts om konflikten i Mellanöstern. Det är mer en uppmaning till vapenvila och till att helt enkelt få fram förhandlingar. Det är ingen annan avsikt med det korta textavsnittet i slutsatstexterna.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Därmed har turen kommit till undertecknad att ställa en fråga, och i likhet med Gustav Blix känner jag stor oro över bristen på utveckling när det gäller situationen i Ukraina. Statsministern har vid flera tillfällen inför EU-nämnden förklarat att EU har en beredskap som består av olika steg av sanktioner som väl har utarbetats successivt under våren. Nu säger statsministern ändå att det finns ett begränsat stöd för handelspolitiska sanktioner mot Ryssland. Jag förutsätter att det inbegriper såväl frågan om vapenembargo som handelspolitiska sanktioner gällande energiförsörjning.

Har jag uppfattat statsministern på rätt sätt? Finns det skäl att känna viss resignation? Om så är fallet, hur avser regeringen att agera för att de sanktioner gentemot Ryssland som hittills bevisligen har gett mycket liten effekt skärps?

Jag har även en rent metodologisk fråga. Det gäller det eventuella behovet av ytterligare samråd under eller efter det formella Europeiska rådet i dag. Jag vore tacksam om statsministern kunde säga något om i vilken utsträckning EU-nämnden kan behöva samverka kring detta.

Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Tillkomsten av de tre stegen var ett sätt att skapa handlingsberedskap gentemot fortsatt rysk aggression. Det var också i syfte att kunna träda till tyngre åtgärder om det var en fortsatt rysk aggression. Det inskräptes kanske än tydligare av att vi vid det senaste Europeiska rådet också satte upp fyra punkter i nära samråd med presi-

dent Porosjenko och även gav en tidsreferens för att i närtid kunna se om de hade införlivats.

Jag har nu återkvitterat till nämnden att vi inte anser att Ryssland från sin sida har gjort det. Därför är regeringens slutsats att det borde leda till att man är beredd att gå vidare till det som kallas steg tre, alltså olika former av handelssanktioner. Det är dock en bedömningsfråga; det har det varit hela tiden.

Vi kan konstatera att det pågår frekventa kontakter till exempel mellan Tysklands och Frankrikes ledare och Vladimir Putin. Det pågår i olika konstellationer närmast på daglig basis kontakter för att försöka deeskalera konflikten. I det måste tolkas in hur Ryssland egentligen agerar i det som nu sker. Här gör man helt enkelt lite olika bedömningar, men alla verkar överens om att det är viktigt att behålla trycket med olika former av sanktioner. Uppfattningen är att sanktioner absolut har effekt på Ryssland. Det gäller egentligen både dem vi redan har genomfört och det kommissionen har förberett som ett steg tre.

Jag redovisar bara vad jag inhämtar när jag tittar på hur andra huvudstäder formulerar sig. Då är det ganska tydligt att många, åtminstone just nu, inte anser att de är redo att gå till steg tre. Det är därför jag redovisar det för nämnden på det sätt jag gör.

Ordföranden tar upp en viktig diskussion. Frågan har varit huruvida man ska gå fram tårtsbitsvis, alltså om man ska välja ett område. Vi har till exempel påpekat att just vapen borde utgöra ett tidigt och tydligt handelsembargo i det här fallet. Med det var ganska tidigt mångas uppfattning att så ska man inte gå till väga, utan det ska vara allmänna, breda handelssanktioner som inte exkluderar något område, detta för att skapa någon sorts jämn fördelning över medlemsländerna.

Skälet till att vi måste uttrycka oss så är att många länder i mycket större utsträckning än Sverige är väldigt beroende av Ryssland på olika sätt. En del använde till och med formuleringar som att sanktionerna i större utsträckning skadar det egna landet än Ryssland, vilket ger anledning att diskutera hur verkningsfullt detta egentligen är. Det visar också hur omfattande och stort det skulle vara om vi verkligen gick vidare med en betydande ekonomisk nedfrysning av Ryssland.

Jag har i andra sammanhang påpekat att skadan på den ryska ekonomin i någon mån redan är skedd. Det har skett ett fall i investeringar, i tillväxt och prognoser för hur utvecklingen ser ut framöver, vilket rimligen måste vara en konsekvens av det ryska agerandet. Det är så jag bedömer att diskussionerna går i dag.

När det gäller föremål för ytterligare konsultationer kan det vara så med det senarelagda toppmötet att vi antingen får något namn eller till och med flera namn presenterade i kväll. Vid motsvarande möte 2009 gjorde vi så att någon – vid det tillfället var det en statssekreterare – bad att få uppträda inför EU-nämnden och presentera de namn som hade presenterats. Hur det blir nu kan jag inte utlova, utan det kan gå så att vi inte får något namn alls, att vi får något enstaka namn eller att vi till och med får flera namn. Det vet jag ännu inte.

Herr ordförande! Det är som vanligt många viktiga frågor under ett toppmöte. När det gäller namnfrågorna och EU:s hantering av kriser och konflikter runt om i världen har jag utomordentligt stort förtroende för att statsministern och regeringen hanterar det på bästa sätt.

Jag tänker på de strategiska prioriteringarna. Juncker har uttryckt en vilja att vidta åtgärder för att återuppbygga Europas ekonomi och göra den stark igen. Där vill jag lyfta upp aspekten av ökad rörlighet och de möjligheter till tillväxt, jobb och återuppbyggnad av ekonomin som det kan innebära. Det handlar naturligtvis om den inre rörligheten, den inom EU, och att den ska försvaras. Det handlar om medborgares självklara rätt att flytta runt bland europeiska medlemsstater för att söka jobb och lyckan i andra länder.

Men det finns en ytterligare aspekt, och det är rörlighet gentemot omvärlden. När det gäller ökad rörlighet för varor och tjänster är det ett väl känt faktum att det genererar den tillväxt som Europa så väl behöver. Samma förhållande gäller för människor. Ökad rörlighet för människor kan vara en oerhört viktig vitamininjektion i Europas ekonomi. Därför hoppas jag att statsministern kan ta upp den frågan som en möjlig metod att påverka Europas tillväxt till det positiva.

Jag vill även nämna att migrationen kan betraktas som ett instrument för fattigdomsbekämpning. Det har precis kommit en ny bok i ämnet av den liberale debattören och författaren Fredrik Segerfeldt, som jag ännu inte hunnit läsa men som säkert är mycket bra. Att bekämpa fattigdomen är oerhört viktigt, inte bara för att det är rätt och rimligt utan också för att det ökar våra chanser att hantera kriser innan de eskalerar till katastrofer. Det kan också minska trycket på flyktingströmmar, människor som tvingas på flykt.

Därför är min fråga till statsministern hur han tror att vi kan spela in dessa obestridliga fakta på agendan, som en del i strävan att återskapa ett ekonomiskt starkt Europa.

Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jean-Claude Juncker har presenterat en del punkter, och utgångspunkter, för hur han ser på den kommande kommissionens arbete. Jag har följt de migrationspolitiska diskussionerna under många år i Europeiska rådet och i nationella debatter runt om i Europa och tycker att han har formulerat en väldigt bra och från svenska utgångspunkter oss närliggande syn på behovet av fri rörlighet, att det sker under ordnade former och att man utvidgar legala möjligheter till migration som ett sätt att möta demografiska förändringar på vår kontinent, och inte minst för att möta behovet av kvalificerad arbetskraft.

Det är inte exakt så som vi i Sverige skulle uttrycka oss eftersom Sverige i det här sammanhanget nog kan anses utgöra ena ytterligheten i Europeiska unionen när det gäller synen på öppenhet och möjligheter till fri rörlighet, men det ligger betydligt närmare vår än många andras mer skeptiska, mer regeltyngda och begränsande syn på migration. Därför känner jag mig både i den delen och för övrigt också i andra delar att vi har kunnat påverka behovet av en bättre fungerande inre marknad, inte

minst för tjänster, en digital inre marknad, förutsättningarna för att öka Europas konkurrenskraft och skapandet av förutsättningar för fler jobb. I alla de delarna tycker jag att de texter som presenterats inför kvällens möte är mycket vällovliga och utgör bra utgångspunkter för kommissionens kommande arbete.

Anf. 13 EMMA WALLRUP (V):

Ordförande! Jag vill stödja Miljöpartiets förslag om att betona vikten av att Israel ockuperar delar av palestiniernas områden. Den krissituation som uppstår, med vattenbrist och den utsatthet som palestinierna kontinuerligt befinner sig i på grund av ockupationen, förstärker konflikten och försvårar möjligheterna att få en fredlig lösning.

Jag undrar om statsministern kommer att ta med i diskussionerna hur palestiniernas situation ser ut.

Anf. 14 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag vill understryka att Sverige, liksom internationella forum som FN och andra som dömer av detta, absolut anser att Israel ockuperar flera områden, Västbanken och mycket av det som nu nämndes, och har gjort det sedan 1967. Det är grund för återkommande kritik; den upprepas ofta. Det hänvisas till att detta måste lösas inom ramen för en tvåstatslösning. Som jag nämnt för nämnden finns det etablerade texter, som ofta används i de här sammanhangen. Om problemet bara är att formulera detta textmässigt då har vi gjort det om och om igen. Problemet är bristen på vilja, bristen på politisk förmåga och tilltron till den vapen användning och vedergällning, som princip, som råder på marken. Den omfattar tyvärr bägge sidor.

Det vi på det här toppmötet försöker göra är återigen inte att formulera hela texten kring det. Det bör rimligen i så fall göras av utrikesministrarna. Det här ska ses som en kort och, som de flesta verkar tycka, balanserad text med en uppmaning att avbryta vapen användningen, sluta med våldsanvändningen och att inleda förhandlingar.

Anf. 15 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för genomgången! Som kristdemokrat är jag naturligtvis väldigt glad att vi har fått en kristdemokrat som ordförande för kommissionen, Jean-Claude Juncker. Han har en bra agenda när det gäller social utveckling och ekonomisk utveckling men också när det gäller miljön och en hållbar klimatpolitik. Jag hoppas att rådet kommer att stödja den politiken.

Vad beträffar uttalandena och rådsslutsatserna om Ukraina och Mellanöstern är det, precis som statsministern säger, oerhört viktigt att vi vet att vi har tidigare dokument, särskilt det från det svenska ordförandeskapet 2009, där vi i ett lite bredare perspektiv talar om hur situationen ser ut. I nuläget är det två fokus. Det ena är att få ett eldupphör, det andra att få parterna tillbaka till förhandlingsbordet för freds förhandlingar.

Det har förekommit medieuppgifter om att Israel har accepterat ett eldupphör medan palestinierna, eller snarare Hamas, inte har gjort det.

Har det varit uppe för diskussion eller överläggningar? Det är en fråga som behöver komma upp om vi ska komma vidare i den konflikten.

2013/14:47

16 juli

När det gäller Ukraina är gränserna oerhört porösa i östra Ukraina. Där kommer fortfarande vapen in, liksom militanta aktivister som kommer och ska bidra, anser de, med att få kontroll över de östra delarna av Ukraina. Frågan är vad vi kan göra ytterligare för att stärka Ukraina med att kontrollera sina gränser. Förekommer det några sådana diskussioner?

Avslutningsvis vill jag säga att det är oerhört viktigt att den nya chefen för utrikestjänsten verkligen arbetar för fred och säkerhet och står upp för de värderingar som vi i Sverige tycker är viktiga, de om mänskliga rättigheter och demokrati. Jag hoppas att statsministern lyfter upp det när det diskuteras kandidater till den viktiga utrikestjänsten.

Anf. 16 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Också jag har endast tagit del av medicuppgifter om att Israel var berett att gå med på en vapenvila som Hamas uppfattade var alltför villkorad på ett för dem felaktigt sätt. Det är ofta så det blir i den konflikten. Jag är oklar över om vi kommer att ha en längre diskussion om den i kväll eller inte. Det är onekligen annat som också behöver diskuteras. Det är möjligt att det kan bli någon diskussion med koppling till den trots allt rätt korta rådsslutsatstexten, men jag förutser inte några stora ändringar.

När det gäller situationen i östra Ukraina fanns detta med i villkoren. Bland annat sägs att det ska finnas en gränskontrolleringsmission, som just ska handla om det som Désirée Pethrus efterfrågar. Det var ju tre namngivna gränskontrollpositioner som skulle återlämnas till ukrainsk kontroll. En av dem har återtagits militärt. Det är helt grundläggande, det som Porosjenko agerat för efter att han avbröt den ensidiga vapenvila som han hade utfärdat, alltså att försöka få kontroll över Ukrainas eget territorium. Man bör notera att när ukrainarna gör det beskrivs det från rysk sida som att Porosjenko för krig mot sin egen befolkning. Därmed ser man varför det är problem med att nå större enighet i synen på konflikten.

Svaret är att ja, det finns absolut med som krav att man inte bara ska ha kontroll över sitt eget territorium utan naturligtvis också ha kontroll över själva gränsövergångarna, detta relaterat till problemet med inkommande vapen och frivilliga, milis eller vad vi ska kalla dem som löpande kommer in över den ukrainsk-ryska gränsen.

Anf. 17 MARIE GRANLUND (S):

Möjligtvis var jag ouppmärksam, men jag hörde inte statsministern kommentera om det eventuellt ska utses någon form av vice utrikesminister, och i så fall hur den svenska regeringen ställer sig till det.

När det gäller jämställdhet i kommissionen är det tråkigt att statsministern avfärdar det genom att tala om nationellt självbestämmande. Vi har en stolt tradition av att driva jämställdhetsfrågorna både i Sverige och i EU, men det verkar vara slut med det. Jag tycker att det borde vara självklart för den svenska regeringen att driva målet om 40 procent, att till exempel varje land skulle utse en man och en kvinna. Det kan väl inte

handla om att man på något sätt går emot det nationella självbestämmandet utan det är normalt att länder har kunniga och duktiga kvinnor. Det är ett förödande resonemang.

Med detta vill jag anmäla avvikande mening från Socialdemokraterna. Vi tycker att den svenska regeringen på mötet ska driva målet om minst 40 procent kvinnor i den nya kommissionen.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Den avvikande meningen är noterad.

Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! När det gäller sammansättningen av kommissionen är det skrivet så att Europaparlamentet på förslag av Europeiska rådet valt Jean-Claude Juncker. Han ska nu sätta samman en kommission som sedan ska presenteras för Europeiska rådet. En av de många diskussionerna har rört om man ska dela upp kommissionen i olika viceordförandeposter, kluster, alltså om man ska ha någon sorts gruppledare för vissa kommissionärer.

Det har vi ibland varnat lite grann för. Jag är ganska övertygad om att det snabbt skulle visa sig att det är de större länderna som ska ha de ännu tyngre kommissionärsposterna och att små och medelstora medlemsstater skulle kunna bli exkluderade och inte nå fram till dem. Invändningen brukar vara att vi tycker att kommissionärerna ska vara hyggligt likställda även om det finns vissa som utpekas som vice ordföranden. En av dem är just den höga representanten, som ju fördragsmässigt är en vice ordförande.

Vi förutser att det blir mycket utrikesrelaterade frågor under kommande femårsperiod, och den höga representanten kommer inte att vara den enda som jobbar med utrikesfrågor. Det är i det sammanhanget som Jean-Claude Juncker har nämnt att det kan behövs någon form av balansering. Det finns flera inom det området, utvidgningskommissionär, kommissionär med ansvar för grannskapsfrågor, för handel och naturligtvis för utvecklingsfrågorna.

Det är helt enkelt en grupp av kommissionärer som tillsammans kommer att jobba mycket med de utrikesrelaterade frågorna. Hur Juncker sedan tänkt sig detta får vi återkomma till när han presenterar det. Jag vill understryka – också lite som svar till Marie Granlund – att det blir en diskussion med kommissionspresidenten när han nu är vald. Då framställer man önskemål om portföljer eller diskuterar dem, och slutligen presenterar kommissionspresidenten förslag till en portfölj.

En utgångspunkt brukar vara att man försöker hitta en kandidat som är lämplig just för de specifika frågorna. Det kan vara en invändning mot att förutsätta att man alltid ska nominera en man och en kvinna, som att det var två som var lämpliga till varje kommissionärportfölj, medan landet i fråga kanske mer har uppfattningen att de har en person som är särskilt lämpad. Det är svårt nog ändå att hitta dem som är mest kompetenta för dessa uppgifter.

När jag presenterade förslaget om Jean-Claude Juncker för nämnden vid det senaste sammanträdet var Marie Granlunds invändning inte hu-

vudsakligen att han var man utan att han hade fel politisk uppfattning. Ja, på det sättet måste man väga in olika saker. Det är därför jag säger att balanseringen är väldigt svår.

2013/14:47

16 juli

Återigen, Sverige om något land står som modell i det här sammanhanget med 20 år av kvinnlig kommissionärsrepresentation och dessutom med en regering som har kvinnlig majoritet. Det tror jag att vi faktiskt är ensamma om. Jag tycker naturligtvis att de här frågorna är viktiga, och det framför vi i olika sammanhang. Vi gör det som andra bara pratar om. Vi ser till att ha kvinnlig representation, och det är kanske det viktigaste beviset på att vi tar det på allvar.

Det jag har invänt mot är att den metod som Socialdemokraterna försöker använda skulle föra över en del av den nationella beslutsrätten till EU:s institutioner. Det kan man tycka, men det är inte fördragsbundet på det sättet i dag. Jag och regeringen har inte förberett för att ta ett sådant initiativ, att på det sättet föra över mer makt till Bryssels olika institutioner.

Anf. 20 KEW NORDQVIST (MP):

Jag upprepar att vi vill att Sverige uttryckligen ska driva frågan om jämställdhet. Vi anmäler avvikande mening i det fallet.

Vi vill anmäla avvikande mening också beträffande Palestina–Israel-konflikten i enlighet med vad jag sade tidigare. Vi tycker alltså att Sverige ska peka ut Israels särskilda ansvar. Vi accepterar inte principen att båda är lika goda kålsupare.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat.

Anf. 22 EMMA WALLRUP (V):

Eftersom vi har samma linje som Miljöpartiet och Socialdemokraterna när det gäller jämställdheten vill jag anmäla avvikande mening. Det gäller även i fråga om Mellanösternkonflikten.

Anf. 23 MARIE GRANLUND (S):

Jag upplever att det är ett väldigt kort uttalande när det gäller Gaza och att den position som har funnits tidigare ligger fast. Där har vi inte någon avvikande mening.

Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag instämmer i vad Marie Granlund sade. Vi har absolut tidigare intagna positioner som vi fortsatt hävdar. Det här är ett kort uttalande, och jag ber att få hänvisa till vad jag tidigare sagt.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens ståndpunkt, men vi har noterat avvikande meningar från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

2013/14:47
16 juli

Anf. 26 MARIE GRANLUND (S):
Använder ordföranden sin utslagsröst?

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Hela den politiska oppositionen är inte närvarande vid samrådet och därför använder jag min utslagsröst.

Med detta är EU-nämndens samråd med statsministern avslutat och vi tackar för i dag.

Innehållsförteckning

2013/14:47

16 juli

1 § Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 3 MARIE GRANLUND (S).....	4
Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	4
Anf. 5 GUSTAV BLIX (M)	5
Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	6
Anf. 7 KEW NORDQVIST (MP)	6
Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	6
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	7
Anf. 11 JOHAN HEDIN (C).....	8
Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	9
Anf. 13 EMMA WALLRUP (V).....	9
Anf. 14 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	9
Anf. 15 DÉSIREE PETHRUS (KD)	10
Anf. 16 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	10
Anf. 17 MARIE GRANLUND (S).....	11
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	11
Anf. 20 KEW NORDQVIST (MP)	12
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 22 EMMA WALLRUP (V).....	13
Anf. 23 MARIE GRANLUND (S).....	13
Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	13
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 26 MARIE GRANLUND (S).....	13
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	13